

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Веселин Христов Дафов

за дисертацията на Никола Мирославов Гинев

„Онтологични определения на всеобщността във философстването на Хегел и Адорно“,
докторант в катедра „Философия“ към Философски факултет на Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по философия,

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.3. Философия

Научна специалност: Онтология

Представеният за защита дисертационен труд на Никола Гинев се състои от Увод, три глави, Заключение. Библиографията съдържа 111 броя заглавия на български език, на английски език и на немски език.

В Автореферата се формулира общата идея на дисертацията „Настоящото изследване тълкува аспекти от философските произведения на Хегел и на Адорно, в които са тематизирани моментите на чистото понятие: всеобщност, особеност и единичност. Дисертацията има сравнителен и интерпретативен характер. Съпоставени са философските учения на Хегел и на Адорно. В нея са тематизирани общото и различното между двамата философи. През призмата на диалектическото взаимодействие на всеобщо, особено и единично са интерпретирани феномени на модерността“ (Автореферат, стр. 4). Съгласявам се, че така доста точно се описва замисъла и изпълнението на дисертационния труд. А именно: В Първа глава („Диалектика на чистите моменти на понятието във философстването на Хегел и Адорно“) са представени и интерпретирани общи аспекти на диалектиката на всеобщност, особеност и единичност във философстването на Хегел и Адорно. Във Втора глава („Проявления на чистите моменти на понятието в обективния дух“) се изследват определенията на всеобщността като проявления на обективния дух.

Представени са актуални за себerefлексията на модерността диалектически конфигурации. В Трета глава („Диалектически фигури и образи на чистите моменти на понятието“) са разгледани конкретни естетически проявя на особеното чрез фигури и образи на духа.

Сам по себе си целта на дисертационния труд е впечатляваща: „да се разкрият диалектическите отношения на логическите и онтологическите форми на всеобщността в разнообразни проявления на духа и да се рефлектира върху съответстващите им форми на съзнание. (Автореферат, стр. 6). Но още тук следва да се отбележи и един от недостатъците на изследването – редуцирането на формите на духа до предимно такива, свързани с естетическото, където и всеобщността в крайна сметка е винаги станала от предметяването на съзнанието в особеното. От това и произтичат и редица мои несъгласия с изказаните аргументи в дисертацията. Тези несъгласия личат във въпроси от вида: Дали казаното в дисертацията се отнася до други от измеренията на Модерността, - например до науката, до политическото, до социалното, до стопанското като форми на духа в неговата всеобщност?

И изобщо ако трябва да се защити актуалността на изследването, смятам, че е много трудно това да се направи без да се навлезе в обсъждане на реалността на творчеството и проектното, като още по-определени форми на съзнателността от тази на създаването (индустриалното), пък било то и в сферата на художествено или естетическо.

Считам, че самата дисертация, през един повече тезисен и постерен стил на изложения на историко-философските моменти, представлява естетизирано-художествен опит да се схване един общ историко-философски процес, през който да се разкрият онтологичните моменти на всеобщото. Това обаче е едно доста рисковано начинание, и макар и на мен да ми допада и да се съгласявам цялостно с аргументацията, то нека се знае, че със сигурност се плаща и немалка цена откъм достатъчност на доказателствата и навлизане в детайлите на онтологичното и спекулативно метафизичното. Преминаването към формите на духа (съзнанието), в което всеобщото би било в своето собствено битие, като конкретно всеобщо, а не като особено такова, би изисквало да се навлезе в доказателства и примери, надхвърлящи тези от художественото съзнание. Това би позволило идеята за субектното да бъде съобразена, включително и в щекотливите теми на стопанския (икономическия) живот, не непременно като утопични или пък такива с необходимост антагонистично-противоречиви. А именно като израз на човешкото творчество и проектност. Така идеята за капитал би надскочила свързаните единствено със стопанския и оттам политическия живот конотации, и би получила

своето битие като една принадлежност на човешкото, което може и да остане в особеното на парите, но може и да посочва именно момента на всеобщност – от биологичен (като самопорастване) до всякакъв съзнателен или духовен (като създаване, творчество, проектно) смисъл.

Нямам забележки по структурата на дисертацията, нито по формулираната цел. Относно формулираните приноси на дисертацията: приемам за коректно посочени и трите приноса. Единствено, що се отнася до третия принос намирам за необосновано силно твърдението във финалното изречение, че „Тематизираните в дисертационния труд понятийни конфигурации чрез своята тълкувателна мощ разкриват характеристиките на модерността.“ Но бих се съгласил, ако става дума не за всички характеристики на модерността, а само за някои, доколкото вече споменах отсъствието на темите за творчеството и проектното.

В заключение считам представения дисертационен труд за интересен и значим опит да се осмисли ролята на самата философия за осмисляне на духовното развитие на човека. И макар и да има пропуски и неточности (имащи своя израз именно във вече посочения тезисен и постерен стил), все пак трябва да бъде призната философската смелост и ангажимент към смисъла и задълбоченото познание. Налице са конкретни постижения и самосъзнание за иновативност.

Нагласата ми е да гласувам с „да“ присъждането на научна и образователна степен „доктор“ на колегата Никола Гинев, но все пак разчитам на защитата за изясняване на поставените от мен и колегите от журито въпроси и изказани критични забележки.

София

10.02.2025 г.

проф. д-р Веселин Дафов